

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izveniš nedelje in praznike. — Inserati do 30 petič a Din 2.—, do 100 vsak 2.50 Din, večji inserati petič vrsta 4.— Din. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knafljova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon 2034.

Upravništvo: Knafljova ulica št. 5, pritličje. — Telefon 2304.

Zagonetni požigi na Gorenjskem

Snoči okoli 18.30 je izbruhnil v Podkorenu pri Kranjski gori velik požar, ki je uničil tri hiše in več gospodarskih poslopij — Zagoneten požar v vasi Zagorica pri Bledu — Na Gorenjskem je zločinska požigalska tolpa zopet na delu

Lani je vso Gorenjsko strahovala drzna zločinska tolpa, ki je požigala hiše in gospodarska poslopja ter pahnila v bedo in obup več imovitih posestnikov, ki so izgubili vse imetje in premoženje. Pred to drzno tolpo ni bila varna nobena občina, nobena hiša. Ponoči je zapel rdeči petelin na strehah in v dolini je bila vsaka pomoč prepozna. Prebivalstvo Gorenjske je bilo nekaj časa tako zbegano in razburjeno, da si ljudje niso upali spati, marveč so stali po cele noči na straži. Znan je še tragičen dogodek, ko so v neki vasi pri Kranju fantje ustrelili po nedolžnem nekega posestnikovega sina, ki so ga smatrali za požigalca.

Skrivnostni požigi so se ponavljali več mesecev, nato pa so prenehali in vse prebivalstvo Škofje Loke do italijanske meje si je globoko oddahnilo. Toda ne za dolgo. Zločinski požigalci ne mirujejo. Zadnje čase se na Gorenjskem zopet množe požigi, ki navdajajo prebivalstvo z novim strahom. Zadnje dni so požigalci opravili svoj zločinski posel v kranjskem okraju, zdaj so se pa menda preselili v blejski kot. O tem priča dva nova katastrofalna požara, ki sta včeraj nastala pri Bledu in pri Kranjski gori in ki sta bila oba podtaknjena.

Snoči okoli 18.30 je začela v vasi Podkoren, blizu našega zimsko-sportnega le-

tovišča Kranjska gora, biti plat zvona. Prestrašeno prebivalstvo je planilo iz hiš in opazilo, da gori hlev posestnika Jožeta Mertla. Ogromni ognjeni zublji so švigali proti nebu in objemali gospodarsko poslopje. Ogenj se je širil z neverjetno naglico in še predno so prišli gasilci na pomoč, se je razširil tudi na sosedna poslopja. Na pomoč so takoj prihiteli domači gasilci iz Podkorena s parno brigadno. Prišli so tudi gasilci iz Kranjske gore, Rateč, Dovjega, Mojstrane in celo Bele peči, ki je pod Italijo.

Ogenj se je med tem hitro širil. Gorelo je pri posestnikih Mertlu, Benetu, Cuznarju, Hribarju in Petrišu. Plamen je uničeval vse. Gorele so hiše in gospodarska poslopja, zgoreli so razni stroji, kmetijsko orodje, krma, perutnina in pet prašičev. Šele po naporu peturnem gašenju se je združenim gasilcem posrečilo, da so ogenj ugasili.

Škoda je zelo velika. Zgorale so tri hiše in pet hlevov. Sreča v nesreči je bila, da so gasilci ogenj omejili in ugasili, kajti sicer bi lahko zgorela vsa vas, ki šteje osem poslopij. Hiše so namreč v Podkorenu precej na tesnem. Prizadeži posestniki Jože Benet, Jože Mertel, Franc Cuznar, Alojzij Hribar in Ivan Petriš so bili samo neznanito zavarovani in je zato nesreča, ki jih je nepričakovano zadela, tem večja. Tik pred zi-

mo so izpostavljeni bedi in pomanjkanju in zato je pomoč nujno potrebna.

Kako je požar nastal, še ni znano. Dokazano pa je, da je bil ogenj podtaknjen. Prebivalstvo v Podkorenu je strahovito razburjeno. Vsa Gorenjska je zopet v strahu pred zločinsko roko. O požigu so bili seveda takoj obveščeni orožniki. Orožniki iz Kranjske gore so takoj poslali patruljo v Podkoren, toda preiskava je ostala brezuspešna.

Drugi požar je nastal v noči od sobote na nedeljo v vasi Zagorica pri Bledu. Go-eti je začelo pri posestniku Janezu Korošcu in sicer o polnoči, ko so vsi domači spali. Prvi je opazil ogenj sam gospodar, ki ga je prasketanje zbudilo iz spanja. Na kraj požara so prihiteli takoj gasilci z Grada, rešili so živino iz hleva in napeljal cev. Toda napor gasilcev je bil skoraj zaman. Gospodarsko poslopje je pogorelo do tal in gasilci so komaj rešili hišo. Korošec ima okoli 170.000 dinarjev škode.

Tudi ta požar je bil najbrž podtaknjen. Prebivalstva na Bledu in okolici se je polastila velika panika, kajti to je bil od septembra že tretji požar na Bledu. Orožniki na Bledu in okolici so pridno na delu, da izsledijo drzne požigalce, ki se pa dosedaj spretno izmikajo roki pravice.

Tajna vojaška pogodba med Nemčijo in Rusijo?

Senzacionalna razkritja nemškega socialističnega poslanca. — Nemčija se tajno oborožuje v sovjetski Rusiji, ki ji dá v slučaju konflikta na zapadu na razpolago vso svojo armado

Berlin, 8. oktobra. V socialističnem »Vorwärtsu« objavljajo socialdemokratski poslanec Künster senzacionalna razkritja o tajni zvezni pogodbi med nemško državno brambo in sovjetsko Rusijo. Razkritja poslanca Künsterja segajo nazaj do l. 1922., ko je bila sklenjena tajna pogodba med nemškim ministrstvom za državno obrambo in tvrdko Junkers, ki je nato zgradila v Rusiji velike tovarne za izdelavo motorjev in letal. Nemčija je dala v to svrhu na razpolago ves potreben kapital, odposlala v Rusijo strokovnjake in večje število oficirjev, ki imajo nalogo, da izvezbajo sovjetsko armado po vzorcu nekdanje nemške vojske. Pri nemškem ministrstvu za državno

obrambo je bil ustanovljen poseben oddelek, ki vodi vsa ta dela. Nemčija kljub določbam mirovne pogodbe fabricira velike množine strupenih plinov, ki jih izvažajo v sovjetsko Rusijo z izgovorom, da jih uporabljajo v industrijske svrhe. V resnici pa gre za izdelovanje strupenih plinov v vojaške namene. Jedro tajne pogodbe med Nemčijo in Rusijo obstoja v tem, da dá Rusija Nemčiji takoj na razpolago vso svojo vojaško silo, če bi Nemčija prišla v konflikt z zapadnimi vesilicami. Tako je Nemčija navidezno razorožena, v resnici pa se v Rusiji mrzlično oborožuje. Poslanec Künster napoveduje še nadaljna senzacionalna razkritja povodom debate, ki jo bodo izzvali v državnem zboru.

V Dunajskem Novem mestu je bilo vse mirno

Zborovanja Heimwehra in Schutzbunda so potekla brez incidentov. — Policija je preprečila komunistične provokacije. — Mesto dobiva zopet staro lice.

— Dunajsko Novo mesto, 8. oktobra. S toliko nervoznostjo pričakovana zborovanja Heimwehra in Schutzbunda so potekla brez vsakega incidenta popolnoma mirno. Heimwehrove prireditve se je udeležilo okrog 18.000 ljudi, socialdemokrati pa so zbrali na svojih prireditvah 50.000 ljudi, 300 novinarjev iz vseh delov sveta, ki so se zbrali v Dunajskem Novem mestu, ni prišlo na svoj račun. Pri vseh prireditvah je vladala stroga vojaška disciplina. Vojaštvo je z žičnimi ovirami razdelilo mesto v dva dela, tako da sta bili obe prireditvi strogo ločeni. Komunisti so sicer na vse načine skušali kaliti mir, vendar pa jim je policija to preprečila. Komunisti provokatorji so se skušali pomešati med obe skupini, bili pa so

kmalu spoznani in aretirani. Poleg že prejšnje dni aretiranih kolodvojev je policija včr-čaj zaprla še 200 komunistov.

Po končanih prireditvah so se udeleženci zapeli v redu razšli. Železniško osebje je opravilo večeraj nadčloveško delo. Kolodvor je bil ves dan prenatrpan z vlaki. Kljub temu pa se ni pripetila niti najmanjša nesreča in tudi redni vlaki so vozili brez vsake zamude. Danes dopoldne je vojaštvo odstranilo žične ovire in nopolne so začeli odhajati od zunaj pritegnjeni vojaški oddelki, tako, da dobiva mesto ki je bilo podobno zadnje dni vojaškemu taborišču, zopet staro lice. Edini ranjenec včerajšnjega dne je neki delavec, ki mu je postalo slabo, ker je padel z odra in se ranil na glavi.

Povratak »Krasina«

— Moskva, 8. oktobra. Včeraj ob 16. uri je ledolomilec »Krasin« prispel v leningrajsko luko, kjer ga je velika množica navdušeno pozdravila. Na potovanju skozi baltijsko morje so ladje vseh narodov, ki so ga srečale, oddale pozdravne salve.

Odklonjena intervencija

— Washington, 8. oktobra. Državni tajnik Kellogg je odklonil intervenirati pri nemški vladi v korist ameriških lastnikov nemškega predvojnege denarja, ker smatra zmanjšanje vrednosti marke za interno zadevo Nemčije.

Iz ljubljanske kronike

Ljubljana, 8. oktobra.

Danes je bil na policiji miren dan. Posebnih dogodkov ni bilo, pa tudi običajnih prijav o prestopkih in sličnih dogodkih ne. Za policijo je bil namreč tudi praznik in kakor drugi državni uradi, tudi policija ni uradovala. Vendar pa beleži policijska kronika dve manjši senzaciji.

V soboto okoli 18. je bil v Kolodvorski ulici pravač kinematografski lov. Policija in pasanti so preganjali in lovili nekega kolesarja, ki je dirjal kar se je dalo. Toda daleč ni prišel, zakaj že na vogalu Kolodvorske ulice ga je ustavil stražnik.

Mož je moral na policijo, a ž njim je šel tudi sluga tvrdke Levante v Kolodvorski ulici Josip Badalič, kateremu je skušal neznanec odpeljati kolo. Badalič je tatu opazil skozi okno, skočil je takoj na ulico in prišel kričati: »Primitite tatula! Tako je prišel begunec policiji v pest. Na kriminalnem oddelku je neznanec izjavil, da se piše Ivan Prislav, rojen leta 1901. v vasi Grad in pristojen v Šmarje pri Jelšah, po policu krojaški pomočnik.

Uradnik na policiji je pogledal v registre in ugotovil, da je Prislava zasledovala občina Selce, ker je tam napravil večji dolg, češ da ga bo poravnala njunova pristojna občina. Toda v Šmarju so ugotovili, da Prislava sploh ne pozna in da je to popolnoma tuji človek in občini Selce niso hoteli vrniti zneska, ki ga je posodila dozdevnemu Prislavu.

Toda čeprav je imel Prislav svoje listine v redu in knjižico na isto ime, se je vendar policijskemu uradniku mož zdel sumljiv. Gospod Močnik ga je vzel v škrpice in končno je dozdevni Prislav priznal, da ni identičen s krojaškim pomočnikom, pač pa da se piše Ivan Pistotnik. Policijski uradnik je še enkrat pregledal anale in je ugotovil, da ima opravka s skrajno nevrnim zločincem. Pistotnik je po poklicu žagar, pristojen je

Proslava proboja solunske fronte

Včeraj in danes se vrši po vsej državi proslava proboja solunske fronte — Danes se je vršila velika vojaška parada. —

— Beograd, 8. oktobra. Svečana proslava proboja solunske fronte je pričela že v soboto s slavnostno iluminacijo mesta. — Včeraj je bilo najprej svečano polaganje temeljnega kamna Invalidskega doma na Kalimegdanu. Po službi božji v Savinaški cerkvi je krenila povorka, v kateri so vozili na čelu invalide, mimo dvora proti Kalimegdanu. Z dvora si je povorka ogledal kralj v spremstvu maršala Franchet d'Espereya. Opoldne se je vršila svečana otvoritev novega parka na Kalimegdanu, ki obsega tudi del zgodovinske trdnjave. Obenem je bil odkrit Meštrovičev spomenik »Zmagovalec«. Svečanosti so se udeležili vsi člani vlade, vse tuje misije in okrog 20.000 ljudi. Opoldne je priredil vojni minister na čast zaveznikiškim delegacijam slavnosten obed, zvečer pa se je vršila v Narodnem gledališču slavnostna predstava, ki sta se je udeležila tudi kralj in kraljica.

Danes se je vršil glavni del vojaške proslave, velika revija čet na Banjici. Revije so se udeležile poleg celokupne beograjske garnizije delegacije posameznih edinic iz notranjosti države. Za časa revije je krožilo nad Beogradom in vežbališčem na Banjici deset letalskih eskadril, ki so izvajale razne manevre. Revije čet so si ogledale poleg velike množice občinstva tudi vse inozemske delegacije. Kralj je dospel v spremstvu francoskega maršala Franchet d'Espereya točno ob 10. na vežbališče, sprejel raport komandanta revije in v spremstvu vojnega ministra pregledal zbrane čete. Ob pol 11. je pričela defilacija, ki je trajala do 12. Po paradi se je razvila na vežbališču prosta zabava, pri kateri so bili pooblašeni vsi udeleženci. Zvečer se bo vršil na dvoru banket na čast inozemskim delegacijam.

Proslava v Ljubljani

Danes dopoldne je Ljubljana na svečan način proslavila 10 letnico proboja solunske fronte. Vse mesto je odeto v narodne in državne trobojnice. Snoči in danes zgodaj zjutraj je oddalo vojaštvo tukajšnjega artiljerijskega polka za grajske planote običajno število topovskih strelcov. Ob 8. uri je bil v stolnici ob udeležbi predstavnikov civilnih, avtonomnih in vojaških oblasti »Te deum«, nakar so se predstavniki oblasti odpeljali z avtomobili na veliko vojaško vežbališče pri Dev. Mariji v Polju, kjer so bile v velikem kvadratu postavljene čete ljubljanske garnizije.

Ob 10. je prispel na vežbališče divizijski komandant general Nedić s svojim štabom. Takoj po pregledu in pozdravu čet, so se pričele pri improviziranih otiranjih sredi živnega kvadrata službe božje, najprej pravoslavna, nato rimsko-katoliška in končno še muslimanska. Ko je bilo bogoslužje končano, so odšle čete na skrajni vzhodni del vežbališča, nakar se je po krašem urelevanju razvila v dolgi vrsti po sredi prostrane travnika revija čet pred komandantom

divizije. Slavnostni paradi je prisostvovala razen vojaških dostojanstvenikov in predstavnikov civilnih in avtonomnih oblasti ter rezervnih oficirjev tudi velika množica ljubljanskega občinstva, ki je deloma peš, deloma s kolesi prihitelo iz mesta. Pogled na ogromno vrstosivo-zelenih uniform, ki je strumno defilirala po krekplem taktu paradnega marša pred divizijskim komandantom, je bil res krosen in vreden trideseturne poti iz mesta.

Defile je izpadel v vsakem oziru zadovoljivo. Okrog 11. se je po vseh dovodnih cestah pomikalo vojaštvo, pomešano med posameznimi oddelki s civilisti, proti Ljubljani. Delo je v državnih in avtonomnih uradih dopoldne počivalo in tudi šole so imele prost. Zjutraj so imele vse šole slavnostno mašo v raznih mestnih cerkvah. Trgovski in obrtni obrati so bili v asu svečanih cerkvenih opravil in proslave t. j. od 8. do 11. ure zaprti.

Italijanski odgovor Švici

Bern, 8. okt. 8. Italijanski odgovor glede Rossijeve afere še ni bil objavljen. Nekateri švicarski listi poročajo, da je italijanska vlada zagotavljala v tej noti, da bo do skrajnosti spoštovala nedotakljivost švicarskega ozemlja. Italijanska policija pa, ki je vedela, da bo Rossi kot državni sovražnik element prekoratil mejo, je bila upravičena Rossija aretirati, ko je stopil na italijanska tla. V ostalem povdaja nota, da italijanska vlada odkritosrčno želi ohraniti prisrčne odnose s Švico.

Komunistična obznana na Japonskem

London 8. oktobra. Pred nekaj meseci je dala japonska vlada aretirati 31 članov vseučilišča v Kiotu, češ, da so vršili komunistično propagando. Razprava proti obtoženem, med katerimi je 20 profesorjev in 11 slušateljev, se bo pričela jutri. V tej dobi je parlament sprejel poseben zakon, ki označuje je komunistem kot državni nevarno idejo in določa za komunistično propagando smrtno kazen. Po tem zakonu bi bilo treba vseh 31 obtožencev obsoditi na smrt.

Z noži hočejo vstrahovati KDK

V Cetinogradu so včeraj nahujskani pristaši režima z noži napadli šod KDK in več pristašev KDK smrtno ranili. —

Zagreb, 8. oktobra. Včeraj se je vršil v Cetinogradu šod KDK, na katerem sta govorila poslanca dr. Budisavljevič in Hecimović. Na šod je prišlo tudi okrog 100 muslimanov, ki so že pred šodom izzivali pristaše KDK. Bil so očitno nahujskani, da šod razbijejo. Ko so videli, da pristaši KDK, ki so se

tudi pri tej priliki vedli zelo disciplinirano, na izzivanja ne reagirajo, so jih dejansko napadli z noži, tako da se je razvil pretep, v katerem sta bila dva smrtno, eden težko in eden lažje ranjeni. Med prebivalstvom vlada radi tega brutalnega napada veliko razburjenje.

Nemška bojazen pred novo fronto

Berlin 8. oktobra (be) »Deutsche Allgemeine Zeitung« ostro napada angleško-francoski pomorski dogovor in trdi da so zadnje tri note le del angleško-francoskega sporazuma glede angleških koncesij v vprašani francoskih rezervistov. List povdaja, da se s takimi dogovori naravnost torpedira vojaška razorožitev in meni, da hoče Anglija s tem dogovorom podpirati francosko vojaško hegemonijo na evropskem kontinentu. List zaključuje, da sta Anglija in Francija sklenili zasledovati skupno politiko v Evropi, ki se bo vodila kljub ameriški odklonitvi francosko-angleškega pomorskega dogovora.

Macdonald na Dunaju

Dunaj 8. oktobra. Z današnjim orijent-ekspresom je prispel semkaj bivši angleški ministri predsednik in vodja angleške delavske stranke Macdonald. Na Dunaju ostane dva dni, na kar odpotuje v Prago in v Berlin. Njegovo potovanje po kontinentu je študijskega značaja. Obenem bo stopil v stik z avstrijskimi, češkimi in nemškimi socialističnimi voditelji.

Ustanovitev turške državne banke

Angora, 8. oktobra. (be) Tu se vrši kongres turških bančnikov, ki razpravljajo o ustanovitvi državne banke.

Pristno ameriško banditstvo

San Francisco, 8. oktobra. (lo) Sina znane trgovca z biseri v Newyorku Murray Langa so napadli pri Hardingu roparji, kjer so ga našli igralci golla privezanega na drevo. Murray Lang je izjavil, da sta ga napadla v neki ulici dva oborožena roparja, ki sta ga prisilila, da je vstopil v avtomobil in ga z zavezanimi očmi odpeljala na označeno mesto. Roparja sta odnesla žrtvi z 40.000 funtov biserov.

Nova kitajska ustava

Sanghaj, 8. oktobra. (be) V Nankingu je proglasila nacionalistična stranka novo kitajsko ustavo. Glasom te ustave bo sestavljena nacionalistična vlada iz petih korporacij, ki se bodo imenovala Juan in katerih »ksekutiva bo tvorila vrhovno vladno oblast. Kitajska vlada bo obstojala iz predsednika in 12 do 16 državnih svetnikov. Predsednik vlade bo tudi obenem vrhovni poveljnik vseh oboroženih sil.

pa res v Šmarje. Mož je bil že večkrat kaznovan in predsedel je že šest let ječe. Nazadnje je bil obsojen na šest let ječe in je kazen predsedel v zaporih mariborske kaznilnice. Toda v juniju lanskega leta je Pistotnik pobegnil iz zapora. Pobrisal jo je v Avstrijo, nato pa ga je zaneslo nazaj v Jugoslavijo. Potikal se je po raznih krajih, zlasti po Hrvaškem, in zdi se, da se je večinoma preživljal s tatvinami in beračenjem. Preiskava bo pokazala, kakšne grehe ima mož na vesti.

Naš uvoz v avgustu

V avgustu je znašal naš uvoz 125.103 tone v vrednosti 645.407.257 papirnatih ali 58.909.023 zlatih Din. V prvih osmih mesecih letošnjega leta je znašal naš uvoz 975.479 ton v vrednosti 5.087.256.383 papirnatih ali 464.547.704 zlatih Din. V istem času lanskega leta je znašal naš uvoz 804.225 ton v vrednosti 4.542.829.885 papirnatih ali 412.830.732 zlatih Din. V primeri z lanskim letom je torej naš uvoz letos narasel po teži za 171.254 ton (21,29 odst.), po vrednosti pa za 544.426.498 papirnatih Din (11,98 odst.).

Naš izvoz je znašal v prvih osmih mesecih tekočega leta 2.898.459 ton v vrednosti 3.874.651.935 papirnatih ali 353.805.419 zlatih D. Če primerjamo podatke o naši zunanji trgovini v prvih osmih mesecih tekočega leta, vidimo, da je naša trgovinska bilanca zaključila z ogromnim deficitom v znesku 1.212.604.448 papirnatih ali 110.742.285 zlatih Din. Lani je znašal deficit naše trgovinske bilance v prvih osmih mesecih 552.371.543 papirnatih ali 45 mil. 700.514 zlatih Din. V primeri z lanskim letom se je torej deficit naše zunanje trgovine povečal skoro za 700 milijonov Din. To je žalostna slika našega narodnega gospodarstva, ki hasno pričja, da drvinno v pogubo in da preti državni gospodarska katastrofa, če se režim in sistem, ki razjedata naš gospodarski organizem, temeljno ne izpremenita.

Borzna poročila.

Zagrebska in ljubljanska brza danes radi državnega praznika nista poslovali.

INOZEMSKÉ BORZE.

Curih: Beograd 9.1275, Dunaj 78.18, Budimpešta 80.65, Berlin 123.78, Praga 15.895, Milan 27.225, Pariz 20.31, London 25.875, Newyork 519.90.

Ob desetletnici proboja solunske fronte

Klerikalni grobokopi. — Javna pokora klerikalnih denuncijantov na paradi v Beogradu. — Pravičnost usode gre svojo pot...

S kanoni vas pozdravimo, vi Srbi, dom hladen vam postavimo ob vrbi...

»Slovenec«, 27. julija 1914.

Danes proslavlja Beograd in ž njim vsa država, nekateri hrupno na video — drugi tiho v svojih srcih, 10letnico proboja solunske fronte, ki je odločila izid svetovnega klanja. Ker se oficijelna proslava vrši brez sodelovanja predstavnikov ogromne večine prebalskega prebivalstva, združenih v KDK, zlasti pa ob odsotnosti Hrvatov in pod vodstvom predsednika vlade dr. Korošca, glavnega šefa slovenske klerikalne stranke, je prav, da zbudimo nekoliko spominov na čase, ki so sedanjim mlajši generaciji malo znani.

Ko se je pričela svetovna vojna, je ni bilo psovke, ki je ne bi klerikalno časopisje proti jugoslovensko orijentiranim ljudem, katere je direktno denunciralo avstrijskim oblastem kot srbske emisarje. Tako je pisal »Slovenec« 31. julija 1914: »Pozivamo ljudstvo, naj nam vsakega velestranskega hujšaka naznani — poskrbeti bo treba, da se belgrajske zalega na Slovenskem popolnoma zatrti!«

Danes Beograd slovesno proslavlja proboj solunske fronte in osvobodjenje ne samo Srbije, temveč tudi drugih jugoslovenskih pokrajin. Po beograjskih ulicah vzklikajo Orli in zastopniki raznih klerikalnih organizacij iz Slovenije, ki so se pripeljali tja z dr. Koroševimi brezplačnimi kartami, — Beogradu in Srbiji.

Med njimi so mnogi isti ljudje, ki so 1. 1914 pozdravljali padec Beograda, ko je glasilo dr. Koroščeve stranke dne 2. decembra pisalo v posebni izdaji:

»Danes je za Hrvate in Slovence dvojen praznik: ob slavi Nj. Vel. cesarja Franciška Jožefa I. je padel Belgrad, središče protislovenskega, protihrvatskega in protislovenskega gibanja na jugu. Današnji dan je razbil pohlep Srbov po Veliki Srbiji. Beograd je v avstrijskih rokah: poleg cesarske zastave so z zmagačimi ovenčani hrvatski vojniki razvili danes v Beogradu hrvatsko zastavo, zastavo zvestobe hrvatsko-slovenskega naroda do habsburškega prestola.«

Iz Beograda so bili poslani morilci z naročilom, naj umore ljubljenco patriotičnih Jugoslovancev, nadvojvoda Franca Ferdinanda. Danes so morilci pred pravičnim avstrijskim orožjem, katerega nosijo združeni avstrijski narodi, na begu, nad njihovo prestolico se pa vije čestita črno-rumena zastava, katero so mislili z zavratnim morilnim orožjem in zahrbtnimi spletkami ponižati in potepati.

Naše ljudstvo je bilo, ki je vedno odločno odklanjalo kakršnokoli zvezo z Beogradom, SLS, združena s tem ljudstvom, je vedno odločno, neizprosno, dosledno zastopala načelo, da poznamo le zveze z avstrijskimi hrvatskimi in slovenskimi deželami in da katoliški Hrvati in Slovenci hočemo s svojo zvestobo pridobiti vse po zakonu nam zajamčene pravice le v okviru habsburške dinastije, katere zvesti čuvarki so bili tudi naši pradedje in dedje.

Zato je danes, ko je padel Belgrad in je

kagnovana prešernost in blazna domišljavost srbofilov, tudi naš praznik, praznik našega ljudstva. Zato pa naj se te dni po cel deželi vijo zastave, ki so bile izobešene v proslavo 66. letnega vladanja Njegovega Veličanstva cesarja, naj pričajo svetu, da se vdanli Slovenec veselil zmage pravice in da je praznik zavzetja Belgrada praznik avstrijske in hrvatske — slovenske misli.

Danes je dr. Korošec predsednik vlade v Beogradu in ogromna večina tistih, ki pred 1. 1914 in pozneje niso odobrvali pisanja klerikalnega tiska, ki so bili jugoslovani in preganjeni zaradi svojega jugoslovanskega mišljenja, je ostala doma. Njej posebne parade, posebnih izrazov jugoslovanskega čustvovanja niso potrebni. Dovolj jim je in v največje zadoščenje, da piše isti »Slovenec« v svoji večerniški številki povodom proslave obletnice proboja solunske fronte:

»Pravičnost usode je hotela, da je narod, ki je bil v svetovni vojni prvi napaden z namenom, da se uniči njegova svoboda, prvi zadaj sovražniku smrtonosno udarec. Srbija je bila, ki je vojski velike antante zoper Nemčijo in Avstrijo dala globoko moralno opravičilo v borbi za najvišje moralne vrednote človečanstva in samoodločbe: svobodo in samoodločbo vsakega naroda, enakopravnost vseh, varstvo naravnih pravic tudi najmanjšega naroda in njegovega svobodnega razvoja.«

Razvoj dogodkov je desaviral pisavo »Slovenca« in početje klerikalne stranke iz časov, ko je avstrijsko — nemška soldateska zasedla Beograd ter prelivala bratsko kri po njegovih ulicah, ter dal prav onim, ki so zaradi klerikalnih denuncijacij trpeli preganjanje. Ali nam more biti dano večje zadoščenje kakor to, da proslavljajo javno proboj solunske fronte ljudje, ki so 1. 1914 postavljali Srbom in njihovim vojski hladne domove ob vrhah? Zmagala je pravična ideja jugoslovensko orijentiranih naprednjakov vsaj na zunaj in zmagovala bo tudi v bodočnosti, ker temelji na pravičnosti.

Slovenskih naprednjakov v tem trdnem prepričanju prav nič ne moti, da se pod režimom dr. Korošca uporabljajo iz Beograda stare avstrijske policijske metode v upravljanju jugoslovanske države, da niso še popolnoma uveljavljena v naši mladi državi načela gospodarske in socialne enakopravnosti vseh njenih pripadnikov. Zgodovina jim je že dala prav in jim še bo, ker streme vedno le po enem in istem cilju, po svobodi in enakopravnosti vseh državljancev, po cilju, ki si ga je postavila KDK in za katerega se bori z vsemi svojimi močmi.

Ni nas na današnjih paradah, pa nas tudi ni bilo 1. 1914 na avstrijskih. Niso parade naš cilj, ampak delo za boljšo bodočnost naše države. Parade so potrebne dr. Korošcu in njegovim ljudem, ker jim je potrebná javna pokora za grehe iz časa 1. 1914, nam te pokore ni treba. Jugoslovanska misleči naprednjaki gremo svojo pot naprej, po kateri smo hodili že takrat, ko se drugim niti sanjalo ni o možnosti ustvaritve jugoslovanske države, pot, ki vodi k popolni enakopravnosti vseh pripadnikov naše države kljub vsem oviram privilegirane hinavščine in zaplotništva.

Pisane zgodbe iz naših krajev

Prva slovenska filmska igralka v Hollywoodu. — Najmočnejši Zagrebčan pojde v Ameriko. — Železničar pred lokomotivo. — Grozen roparski umor. — Strašna smrt dečka.

Ko je izbruhnila svetovna vojna, se je napotila v Ameriko k svoji teti Slovenka Zala Seršen iz Kranja. Bilo ji je komaj 16 let. V rojstnem kraju in okolici so jo imeli za lepoticu in izredno temperamentno dekle. Seršenova je odpotovala v San Francisco. Lepa Zala se je že doma navduševala za film, čeprav menda še ni dobro vedela, kaj je prav za prav to. Iz San Franciscosa se je Seršenova napotila z neko svojo prijateljico, ki si je tudi želela k filmu, v Los Angeles, da bi tu poskusila svojo srečo. Prijateljci sta stopili v službo pri nekem privatnem podjetju, kjer sta ostali dve leti. Med tem sta se dobro naučili angleščine in se pozneje napotili naravnost v Hollywood, kjer sta se ponudili za statistki. Lepota je Zali kmalu pripomogla do slave in uspeha. Ker je imela tudi veliko razumevanje za filmsko umetnost, so ji režiserji posvetili več pozornosti in ji dajali večje vloge, ki jih je odigrala v največje zadovoljstvo. Njena prijateljica je med tem obupala in zapustila film. Zala je napredovala, dobivala je vedno večje vloge, dokler ni postala filmska zvezda in je dobila ime Zala Zarana. Sedaj je že 12 let pri filmu. V tem času je dosegla že lepe uspehe v prvovrstnih filmih. Svoje prve velike uspehe je žela v filmu »Vesela vdova« in v filmu »Zena, ki vodi«. — Po temperamentu in načinu igranja spominja Zala Zarana na Polo Negri. Celo podobna ji je in so jo v Hollywoodu večkrat zamenjali z njo. Zarana je nastopala tudi v dramskem gledališču Moroseo v Hollywoodu. Pred leti se je vrnila v svoj rojstni kraj Kranj, kjer ima vilo »Zalovo«, v kateri prebivajo njena mati in dve sestri. Pred leti je Zarana vzela mlajšo sestro Matildo seboj v Hollywood. Tu ji je bila sprejeta k filmu in se uveljavila kot izvrstna plesalka posebno v filmu »Rositi«, ki ga je režiral slovit režiser Ljubij. V tem filmu je odigrala z Mary Pickford temperamentno ciganke. Matilda Seršen-Zarana je študirala ples v Hollywoodu in nastopala

predvsem v filmih z rijentalnimi plesi. S svojo umetnostjo je Matilda nekoč očarala celo Chaplina, ki ji je poslal lep šopek. Matilda je pa zbolela na pljučih in je morala pustiti ples. Vrnila se je v Kranj in se omožila z nekim bogatim italijanskim trgovcem. Tu pa tam pride njena sestra še na oddih v svoj rojstni kraj. Zala Zarana je nastopala z znanimi zvezdniki Johnom Gilbertom, Hoxiem, Sprotteom. Njene filme so režirali Fred Niblo, Bowning, Ljubij itd. Zala je pri filmu obogatela. Pridobila si je tudi ameriško državljanstvo. Omožena se ni in se tudi ne namerava, ker misli posvetiti vse svoje moči filmu.

Poročali smo že o Zagrebčanu Slavku Barti, ki je najmočnejši mož na svetu. Znano je, da se Barta producira s tem, da naveže na jeklene mišice svojih rok dva aeroplana, ki ju poženejo z vso silo, Barta ju pa pridrži na tleh. Barta se je produciral pretekli mesec na Dunaju in napravil nekaj prav uspešnih poskusov. Pri zadnji produkciji na letališču v Aspernu bi pa kmalu izgubil življenje. Pihal je namreč močan veter in ko so pogladi motorje obeh na njegovih mišicah privezanih letal, ju je veter zanesel tako nesrečno, da je Barta omagel in se onesvestil. Le duhaprisotnosti obeh pilotov je akrobatu rešila življenje. Pilota sta namreč hitro ustavila motorja, ko sta opazila, da Barta omaguje. Sicer bi ga sila motorjev raztrgala na dvoje. Barta so takoj odpeljali v sanatorij Loew, kjer se je zdravil. Te dni so zdravniki ugotovili, da je akrobat izven nevarnosti in mu tudi dovolili, da sme potovati v vlak. Zato se je odločil odpotovati takoj v Zagreb. V soboto se je Barta odpeljal z brzovlakom v Zagreb. V vagonu je slučajno naletel nanj dopisnik zagrebskih »Novosti«, kateremu je akrobat povedal, kako se je pripetila nesreča na letališču v Aspernu. Dejal je, da čuti še hude bolečine v prsih in rokah, upa pa, da bo v kratkem okrevale in

mogel nadaljevati svoje vratolomne produkcije. Na Dunaju ga je videl neki ameriški impresario in mu takoj ponudil angažmā, ki ga je Barta seveda sprejel. Barta odpotuje še letos v Ameriko in bo nastopil najprej v New Yorku. Če se mu posrečijo poskusi na tem mestu, poseti še druga mesta. Tako bo imel 40 nastopov, za katere bi dobil 60 tisoč dolarjev, kar znaša v našem denarju nad 3 milijone dinarjev. Razen tega ima v pogodbi določeno prosto vožnjo v I. razredu zase in svoje spremljevalce. Pogodba je bila sklenjena v petek na Dunaju in jo je podpisala tudi Obrtna banka kot garant. Slavko Barta se je z zagrebškim dopisnikom veselo razgovarjal in je izrazil svoje zadovoljstvo, da so mu poskusi na Dunaju tako lepo uspeli. Ko je pa brzovaljak dospel do prvega predora pri Semmeringu je akrobatu postalo nenadoma slabo. Moral je na sledeči postaji izstopiti in se odpeljati z avtomobilom v najbližji sanatorij. Tu bo ostal teden dni, da popolnoma okreva, nakar odpotuje v Zagreb, pozneje pa v Ameriko.

Iz Sremske Mitrovice poročajo o strašnem roparskem umoru v vasi Budjanovcih. Ivan Odošić je vlomil v hišo kmeta Djoke Judita, da bi odpeljal njegovo hčer, ki je znana lepoticu in ima za doto sto velikih dukatov. Odošić je vprašal za hčerkin roko, seljak Judita ga je pa odbil. Odošić je sklenil lepoticu ugrabiti. Vlomil je v hišo, toda hčerke ni bilo doma. Odpotovala je dan prej k svoji teti. Ko je vlomilec to opazil, mu je šinila v glavo misel, da iz hiše ne sme praznih rok. Da bi dobil vsaj dekletovo doto, je ubil njenega očeta in dva njegova sorodnika, Gjoko Božića in njegovega sina. Odošić je nato prebrskal vse omare in našel dukate ter z njimi pobegnil. Podrobnosti o tem strašnem roparskem umoru še niso znane.

V soboto se je pripetila v zagrebškem Maksimiru strašna nesreča. 16letni deček Fran Vanjurek, rodom iz Brdovca, je prišel dopoldne na žago fakultetnega posestva v Maksimiru. Ko je stopil v žago, ni bilo tam nikogar. Deček je bil razveden, kako se požene žaga in je začel stikati po transmisiji, dokler se ni žaga zavrtela. Deček, ki je stal v bližini jeermenov, je omahnil v žago, ki ga je vrgla v zrak, odkoder je padel na tla s tako silo, da so se mu polomila rebra in mu je počila lobanja. Deček je obležal na mestu mrtve. O nesreči je bila obveščena policija, toda policijska komisija je mogla ugotoviti samo dečkovo smrt.

Včeraj se je pripetila na zagrebškem kolodvoru v kurilnici težka nesreča, ki sicer ni zahtevala človeške žrtve, pač pa spravila nekega mladega železničarskega delavca na beraško palico. Dopoldne je čistil Milan Jelčić peč lokomotive. To je zelo naporno in nevarno delo, kajti treba je splezati v jamo pod tračnicami in čistiti peč z veliko spretnostjo. Za to delo so samo mladi, spretni delavci. To je posel, ki zahteva največjo opreznost. Ko je 18letni Jelčić stal pod lokomotivo, se je nad njim nenadoma odprla mreža in vsa žerjavica se je iz lokomotive vsula na nesrečnega delavca. Žerjavica ga je popolnoma opekla po vsem telesu. Na njegovo obupno kričanje so prihiteli delavci in ga potegnili izpod lokomotive vsega opečenega. Bil bi živ zgorel, da ga niso pravočasno potegnili iz žerjavice. Poklicali so rešilni voz, ki je ponesrečenca odpeljal v bolnico. — Zdravniki upajo, da ostane pri življenju, če ne nastopijo kake komplikacije.

Veliko zanimanje za razstavo »Tisk«

Včeraj dopoldne je bila svečano otvorjena vzorna prirejena in bogato zalozena razstava »Tisk«, ki jo je priredila ljubljanska organizacija grafičnih delavcev s sodelovanjem naših novinarjev. Otvoritve so se udeležili odlični predstavniki državnih in samoupravnih oblasti, gospodarskih, kulturnih in stanovskih organizacij ter večje število občinstva. Otvorili je prisostvoval tudi poslanec mesta Ljubljane dr. Albert Kramer. Gosta je pozdravil predsednik organizacije grafičnega delavstva g. Krašovec, v imenu novinarjev pa g. Stanko Vrančič. V imenu ljubljanskega veleposelnika je govoril veleindustrialec g. Dragotin Hribar, ki je naglašal velik pomen tiska za našo kulturo in gospodarsko življenje. Govorila sta še odposlanca grafičnih delavcev iz Zagreba, na kar je ljubljanski župan dr. Dinko Puc kot domačin otvoril razstavo.

Po otvoritvi so si gostje ogledali tri velike paviljone, v katerih so prireditelji s hvalevredno poštrevolnostjo zbrali za naše razmere naravnost ogromno množico zanimivega in poučnega gradiva. Vsi so bili z ogledom zelo zadovoljni in so izražali svoje začudenje, da je v naših skromnih razmerah sploh mogoče prirediti tako neprepletno in zanimivo razstavo. Ze prvi dan je pokazal, da vlada v naši javnosti za to velevalno kulturno prireditve splošno zanimanje. Se nobena prireditve te vrste ni imela prvi dan toliko poseta, kakor razstava »Tisk«. Prepričani smo, da se naša javnost zaveda, kaj pomeni za Slovenijo taka razstava in da jo bo v čim večjem številu posetila. Razstava je odprta vsak dan od 8. do 17. Vhod je iz Lattermanovega drevoreda na južni strani. Vstopnina znaša samo 5 Din, permanentna vstopnica, ki daje pravico do polovične vožnje po železnici, pa 15 Din. Priporočamo poset razstave vsem, zlasti pa našim šolam, in kulturnim organizacijam.

Prosveta

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani

Ponedelji, 8. oktobra, zaprto.
Torek, 9. oktobra, Pohujšanje v dolini šentforjanski. Red D.
Sreda, 10. oktobra, Romeo in Julija. Red B.
Četrtek, 11. oktobra, Kukuli. Red C.
Petek, 12. oktobra, zaprto.

Ljubljanska drama

Jäger - Schmidt: Kukuli.

»En drekle! Oprostite, to je citat in hkratu višek situacije, oziroma besedne komike v tej burki. Obenem izraža najbolj točno njeno vrednost. Kdor pozna Peg, Pygmaliona, Paglavko ali Scampola, pozna tudi približno vsebino in osebe v tej burki, dasi jih ne doseže. — Ker predstavljajo nekateri igralci tukaj iste vloge, ki so jih igrali v Peg, je sličnost še posebno očitna. Ampak za nedeljsko, zlasti za nedeljsko popoldansko publiko bo ta burka dobrodošla. Kdor se lahko in brez posebnega povoda rad smeje, bo s to burko zelo zadovoljen.

Predstava je bila prav dobra in režiser prof. O. Šest je storil vse, da se igra živo, naravno ter je oprema okusna. Glavno zalugo ima ga. M. Nablocka, ki predstavlja Kukuli, dekletke iz krvi Evropejca in zamorke, s simpatičnim temperamentom in prirojenjo humorostjo zelo učinkovito. Ako bi le še govorila bolje, bi dejal, da je odlična. Izvrstno epizodno vlogo ima ga. Vera Balatková. Glavno moško vlogo podaja elegantno in prijetno g. Levar. Prav komična je zopet zamorka gđ. Rakarjeva. Sicer pa so storili vse, kar je možno, tudi ostali: ga. Marija Vera, ga. Medvedova, gđ. Debelakova, gg. Cesar, Drenovec, Jerman in Sancin.

Publika se je izvrstno zabavala.

Fr. G.

Koncert »Grafike«

Ob priliki proslave 60letnice obstoja grafične organizacije v Sloveniji je pevski odsek »Grafike« v soboto v Unionski dvorani priredil pod vodstvom prof. g. Orbomina in s sodelovanjem konservatoristov M. Rusa in P. Šivica koncert, ki je pokazal, da »Grafika« stremi energično in samozvestno za najvišjimi cilji. Zbor ni številten, toda v številnosti ni vsikdar tudi dobrota zbora. Zdeli bi »Grafiki«, ki žal, nima mnogo izbire v krogih svojih članov, da bi uravnovesila visoke glasove z nizkimi po intenziteti sile svojih glasov, kajti basi so izvenredno spoštovanja vredni, dočim so tenorji ž njimi v razmerju nekoliko šibkejši.

Pevski zbor je izvrstno šolan, strumno discipliniran in predvsem dobro ve, kaj poje. Zlasti mi je ugajala diskretnost v podaivanju dinamičnih akcentov, nič kričanja, a vse le petje. V osebi svojega pevovodje ima »Grafika« pevovodjo, ki ji ga lahko marsikateri pevski zbor zavida. Program je obsegal tudi nekaj Schubertovih del, ki jih je »Grafika« pela v spomin Schubertovega letošnjega jubileja, kar ji je treba računati v poseben plus. G. Marijan je poživil program z dvema Straussovima solospovima, s Schubertovo zelo priljubljeno »Glasbo« ter je kot solist sodeloval tudi pri Jerbovi pesmi »Pelni roža« ter v Schubertovi »Podoknicu«. V programu je bilo nekaj neprijetnih tekstovnih napak. Tudi korektor programov mora biti pazljivši.

Prireditve je bila posrečena, žal le, da naša publika naprednega umetniškega dela »Grafikov« ni dostojno ocenila ter je koncert bil vsled tega le srednje dobro obiskan. Čujem, da »Grafika« priredi tekem sezone še več koncertov s stopnjujočim se vspešedom. Obilo uspeha in sreče.

—ž.

Krog s kredo

Nedavno umrl Alfred Jenschke - Klabund in Lion Feuchtwanger sta sorodna, zelo spretna dramaturga različnih tujih snovi in predelovalca različnih eksotičnih dram. Oba imata velik dramski talent; Klabund je bil še posebej glasnik komunističnega republikanstva, ki je s svojim »Kromwellom« dosegel zelo napreden uspeh in je tudi v »Krogu s kredo« odkril pristaš komunizma. Njegov govornik je revolucionarrec Čang - Ling, ki pravi: »Najvišje bitje noče, da bi milijoni robovali par ljudem, ki jim je naključje nasulo v naročje zlata v obilici. Strašna razlika med siromakom in bogatašem mora izginiti. Sonce, zemlja in svet so skupna last, ki jo je treba iztrgati tisočem iz rok, da si uteče milijoni golih bratov najslabše potrebe.« In Čang - Ling je v družbi zarotnikov, ki se poslužuje anarhističnih metod, da iztrebljajo kapitaliste in nasilnike z nasiljem. In rezonira takole: »Zakaj sem se rodil v deželi, kjer velja pravica samo za bogataše in so siromaki igrači njih samopridnih strastem? V tej deželi je dobro zlo in zlo dobro. Kdor se zgredil od glada na tla, dobi še broc v život... Kadar je vojna, javkajo za mir, kadar pa je mir, zamahujejo z noži drug na drugega. Človek je človeku zverina. Na katedrih učenišol sede osli za profesorje. Cesar pa je zaprl oči kot Bog Fo. Samo nazvnetor gleda in premišljuje. Ah, da bi mogel Bogu samemu zadreti nož v trebuh!«

V vladarsko pravičnost ne veruje. Ko zve, da je umrl stari cesar, vzklika: »Novi cesar ne bo boljši od starega. Mi siromaki bomo tudi pod njegovo zastavo brez pravice ob cephah jemali konec... In ko ga mladi cesar vpraša, joka li nad svojo usodo, odgovori: »Plačem nad Kinbi!« — Cesar pa pravi: »Kdor joče take solze, ni zločinec. Prekrijal je iz plemenite volje, da bi izboljšal skvarjeni ta svet. En cilj imava. Pridi! Drug mi bodi in hodi z mano trnovito pot!« Cesar mu poveri sodni stol v Nankingu, in Čang - Ling, doslej preganjan revolucionar, komunist in anarhist, postane višji sodnik, da uresniči ideje človečanstva in vsesplošne pravičnosti.

Klabundovo naziranje je torej prav so-

dobno, njegova sodba o današnji družbi zelo aktualna in vsesvetska, veljavna za vse človečanstvo, narode in države. Aktualnih, perečih misli in namigavanj je sploh bogata njegova satira in borbenosti polna, pravično zasnovana drama. Kitajski miliji ji je zanimiva eksotična obleka, ki pokriva Evropo.

Zato lepi, odrsko krepki, na čustvo učinkujoči »Krog s kredo« zelo ugaja tudi pri nas. Tehnično je izvrstno zgrajena drama, bogata, naglo se menjajočega dejanja, poetičnih mest, globoke miselnosti, elektnih prizorov ter fino označenih oseb. Ker se tudi v C. Debevečevi vizuelno skrbni notranji in zunanji režiji, izčrpajoči vse detaje besedila in situaciji, prav dobro izjavlja ter je jako okusno z dekoracijami po načrtih Iv. Vavpotiča opremljena, s kostumi in maskami popolno zadovoljujoča, smo dobili s »Krogom s kredo« predstavlo, ki je naša drama na vso čast. Zdeli bi si edino več glasovne kulture, modulacije in v podajanju stihov več naravnosti in življenske živosti. Kdor zapored poseča naše lirске, čustvene dramske predstave, mora občutiti neko monotonsko ubranost, ponavljajočo se temeljno melodijo, ki — sama zase lepa — končno le utrjuje poslušalce.

Glavno vlogo Čang - Hattunge je pri nas kreirala ga. Mila Šaričeva zunanje in notranje s pretresljivo verjetnostjo, čustveno in miselno poglobljenostjo ter z vso svojo zrelo umetnostjo, ki stoji danes, po desetletnem delovanju na našem odru, na višku. Njeno mater predstavlja izvrstno ga. Medvedova, ki poleg tega nadomešča pevko za odrom ter pole pesem s svojim žametastim mezzosopranom. Bontovnika Čang - Linga predstavlja s kipečim temperamentom in ostro karakterizacijo g. Ciril Debevec, ki mu priporočam le še lasnejšo govorico. Imeniten tip zvoznika Tonga je podajal g. Cesar odlično v mimiki, gestah in dikciji. Zelo simpatični princ Pao je bil g. Jan; izredno življenski in prijetno moderiran v glasu je g. Skrbinšek kot mandarin Ma, ki je brez dvoma ena njegovih najboljših kreacij. Njegova prva žena Yil pei je bila gđca. Mira Danilova, ki je bila krasna, vroča kovanica močnega temperamenta. Prav dobro premišljen, v detajlih fino podan Čao, uradnik ženskar in moralen slabik, je bil g. Gregorin; zelo zanimiv, čisto iz resnice začet višji sodnik, koruptni in brezvestni Ču - Ču, je bil g. Levar. Zabavni in realistično zajeti so bili v epizodah gđ. Rakarjeva, Smekolli, Sancin, Jerman in Potokar.

Predstava je žela po zasluženju mnogo priznanja. Ako pa je količkal možno, naj se skrajšajo predolgi premori!

Fr. G.

Beležnica

Koledar.

Danes: Ponedeljek, 8. oktobra 1928; katoličani: Brigita, pravoslavni: 25. septembra, Dragosta.

Današnje prireditve.

Kino Matica: »Šest deklet išče prenočišča«.

Kino Ideal: »Veliki pustolovec«.

Dežurne lekarne.

Danes: Sušnik, Marijn trg, Kuralt, Gosposvetska cesta.

Pepetove paradne misli

Pepetu roje danes paradne misli po glavi. Solunske fronte ni prebil in zato se ni hotel peljati brezplačno v Belgrad, da bi žel, kar so sejali drugi, kakor žanje največji Slovenec s svojo, bratom Srbom od včeraj jako naklonjen gardo. Pepe si je vest že v mladih letih obiril in zato mu ni dovolila, da bi šel s slovenskim premierjem paradi. Ampak je kljub temu navdušen za prebito fronto, ki bi bila naša največja narodna svetinja, samo da si je niso obesili na prsa junaki, ki so med vojno pošiljali brate Srbe na vrbe. Tako pa ne more biti navdušen javno, kajti da bi ga bilo sram, če bi hodil v paradni procesiji za kosmato vestjo na obrnjeni črnozolti zastavi. Pepetovo zasobno navdušenje je tako veliko, da snoči in davi ko so gmetli topovi, ni mogel spati. Držal se je za glavo in vriskal od navdušenja nad fenomenalno spretnostjo kameleonov in hijen. To je posebna jugoslovenska vrsta živali, ki bi jih lahko stokrat vrgel do oblakov, pa bi vedno padli pomlajeni in lepo rejeni nazaj na noge. Pepe toplo priporoča našemu mlademu društvu Zoo, naj si nekaj eksemplarjev teh redkih zverin nabavi.

Zasebno se navdušujejo danes tudi državni uradniki, kronski vpokojenci, aktivni in rezervni orožniki, invalidi, brezposelni in sploh cela armada sinov in hčera naše zemlje, ki daleč prekaša današnje paradno procesijo v Belgradu. To armado vodi naša trgovinska bilanca, ki je razvila na čelu neme svečane povorke prapor, na katerem je mila domovina s svojo srčno krvjo napisala, da znaša deficit naše zunanje trgovine od začetka jubilejnega leta do proslave prebite fronte 1.212.604.448 dinarjev. In Pepe je ostal raje v tej procesiji, nego da bi se brezplačno na komando navduševal za prebito fronto. Tistim, ki bi danes vstali iz grobov in poteptali vse paradne kameleone in hijene v prah, se pa Pepe globoko klanja. Klanja se tudi kostem žrtev na Suhem bajerju, ki so se danes kameleonom na čast v grobovih obrnile.

SESTANEK.

On: Če bo lepo vreme, me počakaj na mostu.

Ona: Kaj pa, če bo slabo vreme?

— Pa počakaj pod mostom.

Dnevne vesti.

— Z naše univerze. V višjo skupino je pomaknjen redni profesor na filozofski fakulteti ljubljanske univerze dr. Aleksander Stojčević; za izrednega profesorja na pravni fakulteti je imenovan docent dr. Albin Ogriz.

— Absolvente juridične fakultete, ki hočejo opraviti državoslovni državni ipit pred letošnjimi božičnimi počitnicami, opozarjam, da se javijo najkasneje do 4. decembra 1928. Prijave sprejema predsednik komisije za ta ipit v palači velikega župana ljubljanske oblasti I. nadstropje soba št. 24 vsak torek, saenši s 16. oktobrom 1928 v času od pol 12. do 12. ure.

— Iz prosvetne službe. Za suplenta na moškem učiteljskem v Ljubljani je imenovan učitelj, diplomirani slušatelj višje pedagoške šole v Zagrebu Mirko Mesojedec, za suplenta na ženskem učiteljskem v Ljubljani pa učitelj, diplomirani slušatelj višje pedagoške šole v Zagrebu Vencislav Čopić.

— Spremembe v naši vojski. Imenovani so: za načelnika sanitetnega oddelka komande osiške divizijske oblasti dosedanjega upravnika jadranske stalne vojne bolnice sanitetni podpolkovnik dr. Andrej Arnsšek; za upravnika stalne vojne bolnice II. armijske oblasti in za šefa oddelka za bolezni v ušesih, nosu in grlu dosedanjega šefa istega oddelka pri stalni vojni bolnici IV. armijske oblasti sanitetni polkovnik dr. Ante Močvar; za vršilca dolžnosti šefa kirurškega oddelka stalne vojne bolnice IV. armijske oblasti dosedanjega šefa kirurškega oddelka vrške stalne vojne bolnice sanitetni major dr. Karel Oberšlik.

— V naše državljanstvo sta sprejeta bivši občinski uradnik iz Ljubljane Anton Trubše in cand. ing. Ernest Rodman.

— Naš poslanik v Pragi na dopustu. Naš poslanik v Pragi Branko Lazarevič je nastopil 14dnevni dopust. Nadomeščal ga bo odpravnik poslov dr. Armeri.

— Zanimanje za češčino med našimi dijaki. Češkoslovaške šole v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani in Sarajevu so otvorile posebne večerne tečaje češčine za Jugoslovane. Tečaje posejajo zlasti srednješolci. Največje zanimanje vlada za češčino v Sarajevu, kjer se je vpisalo v večerni tečaj češčine 250 dijakov. Med njimi je največ dijakov Srednje tehniške šole, učiteljske in gimnazijske. Tehniki posejajo tečaj češčine zato, ker hočejo nadaljevati študije na Češkoslovaškem.

— Gostilničarska šola v Mariboru. 3. t. m. se je vršila v mariborski gostilničarski zadruzi prva seja novoustanovljenega šolskega odbora gostilničarske šole v Mariboru. V odbor je zadruga povabila vse korporacije in oblasti, ki so na tem polju zainteresirane. Gostilničarska zadruga v Mariboru sicer obstoja in uspešno deluje že štiri leta, toda izkazalo se je, da zadruga sama s šolskim vodstvom ne more zadostiti vsem zahtevam in potrebam gostilničarske šole. Zato je bilo na zadnjem obnem zboru sklenjeno, povabiti k sodelovanju vodstvo gostilničarske šole, mestno občino, veliko županstvo, oblastni odbor, Tujsko - prometno zvezo, Zbornico za TOI in Zvezo gostilničarskih zadrug. Šola nudi vajencem teoretični in praktični pouk in prireja po možnosti vsako leto za svoje učence po en izlet v inozemstvo, zlasti v zapadnoevropske države.

— Venizelos v Beogradu. Jutri prispe v Beograd grški ministrski predsednik Venizelos v spremstvu direktorja političnega oddelka v zunanjstvu ministru Politisa, diplomatskega atašee Lambrosa in svojega tajnika Stefana. Na Rakeku je čakal Venizelos dvorni vagon, s katerim potuje do Beograda.

— Odlikovanje narodnih delavcev. V ministruveru ver je pripravljen ukaz o odlikovanju mnogih narodnih delavcev v zvezi s proslavo 10letnice proboja solunske fronte.

— Tudi zastopnik. Inozemske vojaške delegacije, ki se udeležujejo proslave 10letnice proboja solunske fronte, je sprejemala na Rakeku posebna deputacija naše vojske, v kateri je bil član sekcije »Nas 30 radikalac, ki bi rada spravila naše rezervne častnike na kolena pred diktauro predsednika udruženja rezervnih častnikov Radosavljeviča. Za naše razmere je zelo značilno dejstvo, da ljubljanski podobodbi udruženja častnikov, ki šteje nad 1200 članov, sploh ni bil povabljen na proslavo 10letnice proboja solunske fronte in da g. Radosavljevič izmed 1200 organiziranih slovenskih rezervnih častnikov ni našel nikogar, ki bi bil po njegovem mnenju dostojen sprejemati vojaške delegacije. To funkcijo je poveril svojemu ožjemu prijatelju in s tem so dobili naši rezervni častniki novo moralno zaupnico, za katero se bodo znali že sami primerno zahvaliti.

— Za zboljšanje državne administracije. Pošto ministruveru je naročilo vsem poštini direktorjem, da pošljejo v enem mesecu svoje predloge o zboljšanju državne administracije, ki je hoče dvigniti ministruveru na predvojni nivo. Šele zdaj se je pošto ministruver spomnilo, da je naša administracija pod vsako kritiko. Tada gospoda v Beogradu se ravna menda po ruski prislovcu, da je bolje pozno, nego nikoli.

— Smrtina kosa. V Ljubljani je umrl večeraj trgovski potnik g. Ferdinand Sever. Pokojni je bil simpatičen, agilen in značajan mož. Njegove zemске ostanke prepeljejo jutri ob pol 2. popoldne iz mrtvašnice splošne bolnice do mestne meje, od tod pa na pokopališče v Novo mesto, ker jih polože ob pol 5. v večnemu počitku. Blag mu spomin! Težko prizadeti rodbini naše iskreno sožalje!

— Vreme. Naša vremenska prgonozza za nedeljo je bila točna. Vreme se je sicer kisalo, toda dežja ni bilo. Danes smo pa dobili krasno jesensko vreme in barometer kaže, da bo ostalo nekaj časa stanovitno. Včeraj je bilo povsod oblačno odnosno megleno. Najvišjo temperaturo so imeli v Splitu in sicer 21 stopinj. V Beogradu je bilo 19, v Skoplju 17, v Zagrebu 16, v Ljub-

ljani, 15,4, v Mariboru 14 stopinj. Danes jutraj je kazal barometer v Ljubljani 770, temperatura je znašala 6,5 stopinj.

Iz Ljubljane

— Iz Cestna železnica na Vič. V zgodnji pomladi se začne z gradnjo novih dveh zvez cestne železnice na Vič in v Šiško. Proga na Vič bo imela edino oviro v železniški progi, proga na Vič pa je še preporna. Da bo proga izpeljana po Selenburgovi ulici, je menda že sklenjena reč, ker je sicer neizvedljiva, oziroma bi ne bila rentabilna. Vprašanje je še: kod izpeljati progo izpred nunske cerkve dalje? Ali skozi Gradišče, ki je danes reničito še ožje kakor Stari trg, ali preko Kongresnega trga in po Vegovi ulici na Rimsko cesto. Sobotni »Slovenec« meni, da je izključeno, da bi se Gradišče razširilo. Jaz pa mislim, da je izvedljivo tudi razširjenje na ta način, da se odreže Luckmannova hiša do stavbe črte in s tem pridobi dovolj širine za vozni, železniški in pešpromet. Ako pa bi to ne bilo izvedljivo, bi se moglo pritišje Luckmannove hiše podbokati, t. j. napraviti skozi sedanje pritišje prostore podbokani prehod za pešce, oboja sedanja trotoarja pa bi se odstranila in uporabila izključno za cestni promet in železnice. Takih prehodov za pešce je nekaj v Pragi, na Dunaju in po drugih mestih ter so se doslej prav dobro obnašali. Mnenja sem, naj bi se izkušalo eno ali drugo teh variant izvesti, ker bi bila železniška proga do dramskega gledališča nedvomno zelo rentabilna in zlasti pozimi silno koristna. Ljudje bi se vozili po predstavah domov. Zaradi ostrega kota, ki bi bil iz Gradišča — nasproti Gorjupove ulice — na Rimsko cesto resnično neroden in opasen, bi se mogla proga izpeljati preko Igriske ulice in eventualno dalje po Gregorčičevi cesti na Bleiweisovo in Tržaško cesto; ali pa naj bi se podrl zid ob šimenčevem vrtu in odkupila ter podrla sosednja hišica ob Borštnikovem trgu. Tako bi imela proga dovolj širok lok do Rimske ceste in bi bilo zavijanje pred Martanovo hišo lahko. Podajam to svojo misel brez domišljavosti, ker sem uverjen, da strokovnjaki tudi niso brez idej, zgolj iz želje, da bi se železniška proga izvedla čim bolj praktično in donosno. — Meščan.

Ne zamudite

znatnega popusta na vsa oblačila, pri
JOS. ROJINA, Ljubljana

— Iz Velik avtomobilski promet v Ljubljani. Včeraj je bil lep in prijeten jesenski dan, ki so ga ljubljanci izkoristili za razne izlete v okolico. Največ ljubljancem je bilo mahnito proti Posavju in na Gorenjsko. Zelo dobrodošli so bili izletnikom avtomobili, ki vozijo v bližnjo okolico. Novi mestni avtomobili so bili včeraj ves dan nabito polni. Največji naval je bil pa na Magistrove avtomobile na progi Ljubljana-Sent-Vid-Tacen. Dasi je na tej progi skoraj vsakih deset minut vozil avto, so bili vsi nabito polni. Včeraj so na progi vozili kar štirje novi Magistrovi avtomobili. Avtomobilski promet je bil včeraj sploh zelo velik. Na Gorenjsko je v opoldanskih urah drvel avtomobil za avtomobilom.

— Iz Ljubljanski kolodvor brez brivnice. Dočim se tretje glavno mesto naše kraljevine Ljubljana vsotransko veleumestno izpopolnjuje, asfaltra, olepšava itd. manjka na glavnem kolodvoru v Ljubljani prepotrebna brivnica, dasi je tudi mnogo večji tujski promet, kot v drugih manjših in večjih mestih, kjer so na kolodvorih že davno uvedene higijenične brivnice. Prepotrebno in v splošno korist bi bilo, da direktorja drž. železnice preskrbi primeren prostor za brivnico, da bo tudi kolodvor na ta način napredoval in se moderniziral kot v drugih mestih naše države in v evropskih mestih sploh. — Več potnikov!

Premog, drva, koks, kovalski premog in ogelje - ILIRIJA.
Vilharjeva cesta 14, Gl. kol., Kralja Petra trg 1. MINKI.
šičeva cesta 4. — Telefon št. 282.

— Iz Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani prosi vse p. n. abonente, da poravnajo drugi obrok svojega abonmaja najkasneje do 12. t. m.

— Iz Zanimanje za sadno razstavo. Za letošnjo sadno razstavo, ki je priključena izredno zanimivi in krasno aranžirani razstavi »Tisk«, vlada med našim občinstvom veliko zanimanje. Letos je sadna letina slaba in zato je povpraševanje po boljših vrstah sadja, zlasti zimskih jabolk tem večje. Včeraj je bil prvi dan razstave in ljudje so pokupili skoro vsa jabolka, kar jih je bilo na razstavi. Interesente opozarjam, da pride na razstavo približno še trikrat toliko jabolok, kakor jih je zdaj tako, da se bodo lahko založili z njimi tudi oni, ki jih še niso kupili.

— Iz Redna predavanja Vidovičevega kluba v Ljubljani se vrše od danes dalje vsak večer ob 7.45 (en četrt na osem) v šoli na Ledini (pritišje, desno). Prosimo prigašence (-ke), da se predavanj točno udeležujejo. Eventualne prijave se še sprejemajo istotam.

— Iz Pričetek pouka na obrtnih nadaljevalnih šolah v Ljubljani: 1.) na I. mestni dekliški osnovni šoli na Sv. Jakoba trgu št. 1 za ženske umetne in oblačilne obrti se prične redni pouk za vse razrede v sredo, dne 10. t. m. bo 14. uri popoldne — izvemši III. nadaljevalni razred, ki bo imel pouk ob četrtkih ob 14. uri; — 2.) na III. mestni dekliški osnovni šoli na Vrtači (Erjavčeva cesta 19) se nadaljuje vpisovanje v nedeljo, dne 7. oktobra od 9. do 12. ure dopoldne ter oboji vajencem (kam) razporedi pouka za posamezne razrede. Novostopivši učenci prinese k vpisovanju zadnje šolsko izpričevalo in učno pogodbo.

— Iz Prvi večerni plesni tečaj gosp. Jenka se vrši v sredo 10. t. m. ob 8. zvečer v abal-

konski dvorani »Kazine«. Istotam vse informacije in prijave vsak dan od 10. do 12. ure.

— Iz Vpisovanje v plesno šolo Atena se vrši v ponedeljek 8. oktobra od 18.—19. ure v ortopedskem zavodu Mladika. — O d b o r. 767/n

Iz Celja

— Na dekliški meštanski šoli v Celju je dovolilo ministruver za prosveto otvoritev vzporednice.

— Mestna stanovanjska akcija v Celju. Iz delavske stanovanjske akcije mestne občine so se dodelile enodružinske hiše še Valeriji Proselc, Tereziji Kolarič, Frančiški Jošt in Ivanu Maku. S tem je štirinastotni delavski stanovanjski fond po 1.000.000 Din popolnoma izrpan. Iz 8% fonda splošne gradbene akcije je še na razpolago 400.000 Din. Nove stanovanjske hiše se že gradijo poleg nekdanj Pertinačevega posestva.

— Sestanek upokojenega učiteljstva. V soboto 13. t. m. ob 4. popoldne se snidejo v prostorih Celjskega doma upokojeni tovariši učitelji iz Celja in bližnje okolice. Dobrodošli so tudi oddaljenejši tovariši.

Kemal paša modernizira Turčijo

Prezident turške republike Mustafa Kemal paša je z občudovanja vredno energijo nastopil proti starim mohamedanskim tradicijam. Odločil se je streti okove verskih predsodkov, ki so dolga stoletja ovirali vsak napredek turškega naroda. Kemal paša je odpravil mnogoženstvo, prepovedal nositi fese, vrzel koran iz sodne dvorane in zdaj ostenativno pije v javnih lokalih alkoholne pijače ter propagira latinico in moderne plesne.

V bivšem Serailu nekdanjih sultanov med Zlatim rogom in Bosporom se je vršila te dni politična svečanost, katere se je udeležil tudi Kemal paša. V veliki dvorani so priredili neke vrste kabaret in za prezidenta je bila rezervirana miza. Dokler so plesali narodne plesne, je sedel Kemal paša mirno za svojo mizo. Kar je prosil svojo družbo, naj mu da kosček papirja in svinčnik. Neka dama je hitro iztrgala listek iz svojega noteza in ga izročila prezidentu. Vsi so bili radovedni, kaj bo napisal. Kemal paša je izročil listek v bližini stoječemu dostojanstveniku, ki pa ni znal dobro čitati. Kemal paša mu je vzel listek in pripomnil, da je pisal svoje beležke z latinico, ki se je morajo vsi dostojanstveniki v 14 dneh naučiti.

Čez nekaj časa je Kemal paša dvignil čašo rujnega vinca, ki ga koran strogo prepoveduje. Ozrl se je po svoji družbi, rekoč: »V prejšnjih časih so bili v Turčiji sleparji, ki so skrivaj pili opojne pijače in snovali zarote proti narodu. Jaz pa nisem podlež in zato pijem na zdravje turškega naroda«. Po oficijelnem delu prireditve je Kemal paša vso noč plesal moderne plesne s dekoliranimi damami, kar bi smatrali v stari Turčiji za največji greh in nečuvno kršitev starih tradicij.

Zopet težka železniška nesreča

V petek popolne se je pripetila na Slovaškem težka železniška nesreča, ki je zahtevala sedem žrtve. Na železniškem prelazu blizu postaje Banovci je tovorni vlak pregazil avtomobus, ki se je popolnoma razbil in pokopal pod seboj sedem mrtvih in 18 ranjenih. Na kraj nesreče je takoj prispela zdravniška komisija in rešilna postaja, ki je ranjence prepeljala v bolnico.

Avtomobus je bil nabito poln. Šofiral je Jan Adam. Avtomobus se je blizal železniškemu prelazu, ko je privozil mimo tovorni vlak s 57 vagoni. Šofer je hotel pokazati svojo spretnost in prevoziti progo v zadnjem hipu. Vlakovodja je dajal signale in avtomobus sploh ni opazil. Šele v zadnjem hipu ga je zagledal, pa je bilo že prepozno. Lokomotiva se je zaletela v avtomobus in ga doslovno pregazila. Nekateri potnike je lokomotiva strahovito razmesarila. Šoferja so aretirali.

Tragedija štirih Angležev v puščavi

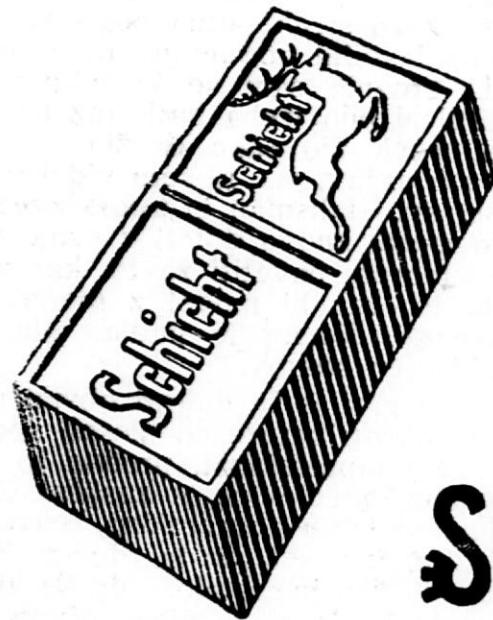
Iz Kaire so se pred osmimi dnevi z avtomobilom odpeljali na lov v puščavo štirje Angleži, ki se pa še niso vrnili. Vsa angleška javnost je bila prepričana, da so ekpedicijo napadli in umorili roparji, ali pa da je našla v puščini strašno smrt.

Oblasti v Kairu so organizirale rešilne ekpedicije, ki so odšle pogrešancem na pomoč, toda vsa poizvedovanja so ostala brezuspešna. Tudi več letal je preiskalo puščavo, toda o pogrešani ekpediciji ni bilo duha ne sluha. Že se je zdelo, da so lovci za vedno izgubljeni, pa jih je osmi dan po odhodu našel neki letalec blizu naselbine Fajum v puščavi. Javil je to oblastim, na kar je odšla pogrešanim lovcom na pomoč rešilna ekpedicija.

Rešilna ekpedicija je našla na pogrešane lovce v votlini. Od lakote in strahu so vsi štirje zbledeli. Ležali so nagi v votlini in govorili tako zmehčano, da sploh ni bilo mogoče govoriti z njimi. Bili so se drug drugega in bila je nevarnost, da se spopadejo in podajo. O avtomobilu ni bilo duha ne sluha. Pogrešane Angleže so prepeljali v Kairo. Nič ne ve, kaj se je z njimi zgodilo. Oblasti stoje pred zagonetko, ki jo bo težko pojasniti, zakaj zdravniški so izjavili, da bo trajalo več tednov, predno si bodo bolniki opomogli od strahu in živčne bolezni.

Lepa Srbinja

ceni lepo perilo
in skrbi, da bo
dolgo trajno in
se vedno bleščalo
od snage. Ona
radi tega rabi le

SCHICHTOVO MILO

Največji magnet na svetu

Te dni izroče v Franciji na svečan način fizik Oerster pred dobrih 150 leti. Oerster je odkril to, zagonetno naravno silo slučajno. V njegovem laboratoriju je stala kraj električnega aparata magnetna igla, ki je takoj izpremenila lego, čim je bil električni tok napeljan po žicah. Anglež Farady je napravil prvi elektromagnet na podlagi Oerstedovih opazovanj in eksperimentov. Zdal igra elektromagnet v tehniki zelo važno vlogo. Toda elektromagnetizem se ni dovolj preiskal in nedvomno se odpira v tem pogledu učenjakom še široko polje novih odkritij. Da se elektromagnetizem temeljito prouči, je predsednik prirodoslovnega odbora francoske akademije Appel tik pred svetovno vojno predlagal, naj bi akademija izdelala ogromen elektromagnet, ki bo kot največji na svetu gotovo mnogo pripomogel, da se elektromagnetizem temeljito prouči.

Elektromagnetizem je odkril slavni danski fizik Oerster pred dobrih 150 leti. Oerster je odkril to, zagonetno naravno silo slučajno. V njegovem laboratoriju je stala kraj električnega aparata magnetna igla, ki je takoj izpremenila lego, čim je bil električni tok napeljan po žicah. Anglež Farady je napravil prvi elektromagnet na podlagi Oerstedovih opazovanj in eksperimentov. Zdal igra elektromagnet v tehniki zelo važno vlogo. Toda elektromagnetizem se ni dovolj preiskal in nedvomno se odpira v tem pogledu učenjakom še široko polje novih odkritij. Da se elektromagnetizem temeljito prouči, je predsednik prirodoslovnega odbora francoske akademije Appel tik pred svetovno vojno predlagal, naj bi akademija izdelala ogromen elektromagnet, ki bo kot največji na svetu gotovo mnogo pripomogel, da se elektromagnetizem temeljito prouči.

— Vzor največje sokolske svesti. Na VI. pokrajinskem zletu v Skoplju in na Kosovem polju so prisostvovali razen velikega številca starejših bratov tudi trije Sokoli, izmed katerih šteje vsak že precej nad 70 let. To so bili: v delegaciji ČOS brata Pragr in Srb, v naših pa brat Ivo Pelicarič, starosta sokolskega društva Biograd na morju; to je oni brat Pelicarič, ki je daroval svojemu društvu svojo krasno hišo za Sokolski dom. Zanimivo je, da sta brata Pragr in Srb telovadila še pod Tyrševim vodstvom. Vsi trije bratje so z mladeniško svežino podnesli vse fizične napore zleta in so se radovali nad krasno uspešnim zletom. Brat Pragr je kot strokovnjak presojal vse telovadne nastope, ki jim je sledil stoji in je točno beležil svoje opazke v beležnico. Brat Srb je ponosno pripovedoval o početkih sokolskega življenja, ko je nesmrtni Tyrš upalil prvo iskro sokolske ideje. Brat Pelicarič je zagotavljal svojo okolico, kako mu redno in delovno življenje črpa telesne sile in kako mu sokolska ideja daje srčno radost in veselje do življenja. — Po zletu sta brata Srb in Pelicarič čila in zdrava odpotovala domov, brat Pragr pa je odšel še v Ohrid.

Sokol

— Sokolice. Jugoslovanski sokolski naraščaj ima svoj list »Sokolice«, ki izhaja že deseto leto pod spretnim uredništvom brata I. Bajžetija. Dobro urejevan »Sokolice« zasluži vso pažno in toplo priporočamo sokolskim društvom, da ga kar najbolj razširijo med naraščajo. — Pravkar je spet izšla za avgust in september dvojna številka »Sokolice« z naslednjo zanimivo vsebino: Griša: Prijatelj. — Ivo Majcan: Spasonosni rad ne pozna zapreke! — Po zdravna pesmica. — Hajrudin Čurić: Sokoli, zdravo! — Dr. L. K.: Sokolski razgovori. — N. Svetlić: Telovadne tekme na olimpijadi v Amsterdamu. — Danica Sunajkova: Moj prvi nastup. — Vladimirov: Dve shiki iz kraljestva sužnjev. — Nedja Esapović: Sokolski hram. — Hajrudin Čurić: Novi naraščaji. — Hajrudin Čurić: Utisci s puta po južnoj Srbiji. — Niko: Na Kofce. — Ivan Ljubić: Kosovo polje. — Nikolaj: Skozri Pikel. — Glasnik.

— Koledarček za naraščaj. JSS izda letos prvič za sokolski naraščaj koledarček, ki bo izhajal potem redno vsako leto. Poleg koledarskega dela bo obsegala knjižica propagandno in vzgojno vsebino in bo tako izpopolnila praznino v naši književnosti. — Vse župe in društva so bile pozvana, da javijo JSS čimprej vsaj približno število naročnikov radi naklade.

— Vzor največje sokolske svesti. Na VI. pokrajinskem zletu v Skoplju in na Kosovem polju so prisostvovali razen velikega številca starejših bratov tudi trije Sokoli, izmed katerih šteje vsak že precej nad 70 let. To so bili: v delegaciji ČOS brata Pragr in Srb, v naših pa brat Ivo Pelicarič, starosta sokolskega društva Biograd na morju; to je oni brat Pelicarič, ki je daroval svojemu društvu svojo krasno hišo za Sokolski dom. Zanimivo je, da sta brata Pragr in Srb telovadila še pod Tyrševim vodstvom. Vsi trije bratje so z mladeniško svežino podnesli vse fizične napore zleta in so se radovali nad krasno uspešnim zletom. Brat Pragr je kot strokovnjak presojal vse telovadne nastope, ki jim je sledil stoji in je točno beležil svoje opazke v beležnico. Brat Srb je ponosno pripovedoval o početkih sokolskega življenja, ko je nesmrtni Tyrš upalil prvo iskro sokolske ideje. Brat Pelicarič je zagotavljal svojo okolico, kako mu redno in delovno življenje črpa telesne sile in kako mu sokolska ideja daje srčno radost in veselje do življenja. — Po zletu sta brata Srb in Pelicarič čila in zdrava odpotovala domov, brat Pragr pa je odšel še v Ohrid.

Najboljše, najtrajnejše, zato
najcenejše!

Roger de Beauvoir:

Sužnja

Roman.

Toda ta kretnja ni bila tako nagla in spretna, da bi markiz ne mogel spoznati njegovega obraza.

— Cagliostro! — je vzkliknil in stopil dva koraka nazaj.

— Da, Cagliostro, sluga pokoren, markiz de Saluces, — je odgovorila maska sarkastično. — Kaj bi radi? Govorite!

— Hočem se osvetiti, rad bi poravnal račun za rano in tvoje lopovščine! To je vse, kar sem ti hotel reči, grof Cagliostro!

Obenem je markiz potegnil iz žepov dve nabasani pištoli in ju nameril na grofova prsa... Toda tisti hip so padle krogle še vroče na tla. Grof se je porogljivo zasmejal. Potem je udaril z noge ob desko, na kateri je stal markiz, in videl je, kako se njegov gost naglo pogreza v podzemlje.

XI.

Golobica.

Minilo je četrta ure, četrta ure čakanja, ki je pomenilo za grofico celo večnost strahu in groze. Kar se ji je zazdelo, da jo kliče sluga hiše, mrčne in strašne kakor grob.

Spočetka je oklevala, potem pa je zmagal njen prirojeni pogum. Sedela je neznanemu spremljevalcu, ki so ji ga poslali, z eno roko je oprijemala bodalo za pasom, z drugo pa popravljala zmečkano in premočeno masko. Tako je šla z grofovimi služabniki skozi več praznih sob, kjer že davno ni nihče stanoval.

— Kam me vodite? — je vprašala grofica zamorca v modri tuniki, nespočega pred njo svetiljko.

— H grofu Lippone, — je odgovoril zamorec.

Ta odgovor je grofico nekoliko pomiril. Zbrala je ves svoj pogum in videla, kako se odpirajo vrata dvorane in kako ji prihaja naproti mož visoke postave. Naenkrat so se ji začela šibiti kolena, kajti spoznala je, da je ta mož groza njenih sanj in misli, grof Cagliostro.

Na grofovo znamenje je zamorec odprl srebno, z usnjem prevlečeno skrinjico, pomolil je grofu steklenico neke čudne soli in izginil za zaveso.

Grofica je ležala v omedlevici. Zamorec jo je pred odhodom položil na velik divan. V dvorani se je slišalo samo pljuskanje valov ob palačo. Zunaj je še vedno lilo.

Cagliostro je bil blede. Morda se je ustrašil nenadnega markizovega napada kljub svoji običajni opreznosti, ali pa je drhtel pred onesveščeno Safio kakor drhti tat, ko se pripravlja ukrasti iz oltarja monštranco.

Safia je ležala iztegnjena na diva-

ni in bila je res čudovito lepa. Vihar ji je skuštrnal na čelu lase, dihala je globoko, roke so ji visele z divana. Pri pogledu na njo bi človek mislil, da vidi Nubo, mirno v njenem obupu in bolesti. Njene oči so videle nebo, toda zdelo se je, da potiska tisti hip nepremagljiva sila njemu čelo k tlom.

Cagliostro jo je gledal, kakor bi gledal razuzdani duhovnik svojo žrtev. To je bil vpliv gospodarja na sužnja, to je bila satanska nadvlada hudobnega duha. Nekateri zlobni ljudje imajo tako moč. Bog ni vrgel vseh hudičev v pekel. Nekaterim je dal oči, ki žgo, in pogledi, ki ubijajo. Iz plametečih Cagliostrovih oči so švigale magnetične strele. Tiho, vsemogočno zaklinjanje je razprostrlo svojo mrežo nad onesveščeno Safio. Tako je menda ravnal sam Lucifer, ko je zapeljal prvo ženo. Tako je ravnal Cagliostro, zaljubljen v krasno Grnkino, dožvevo ljubico.

Da, Cagliostro, omamljen po tem nepričakovanim, nenadnem pojavu, o katerem je dolga leta zaman sanjal, je zdaj strmel. Te krasne grofice ga je bilo strah. Komaj je minila dobra ura, odkar je Safia kraljevala med beneškimi plemiči na sijajni domači zabavi. Ona je bila boginja, kraljica plesa. Njena lepota je bila čudovita, imela je nebroj čestilcev, njeno ime je šlo od dožve palače do siromašnih ribiških in čolnarskih koč v Muramu. Vsi so jo poznali in vsi so spoštljivo izgovarjali njeno ime. In ta ženska je bila izročena Cagliostrovega milosti in nemilosti. Lahko bi proglašil to oboževano kraljico za sužnjo.

Grof se je za hip zamislil. Pred očmi so mu mrgoleli nejasni prizori iz preteklosti. Morda se je spomnil mnogih lepih dam francoskega dvora, ki jih je žrtvoval svoji brezmejni ljubosumnosti ali pa nenasišnemu pohlepu po zlatu.

Čital sem neke, — je zamrmral sam pri sebi, da je krvnik v Nürnbergu nekoč zahteval, da mora imeti obsojenec masko na obrazu, drugače da mu ne odseka glave. To je bila tiha in skoro strahopetna pogodba z njegovim lastnim pogumom, to priznam, toda groznih sanj se krvniku po usmrtnitvi ni bilo treba bati. Jaz pa, prokleti izmeček človeške družbe, izgnan iz vseh držav, jaz, ki sem videl v tej ženski svoj talisman in svojo zvezdo, sem jo moral znova dobiti v svojo oblast in se moram osvetiti za to, kar nisem, in za to, kar bi mogel z njeno pomočjo postati. Kocka je padla, zdaj moram biti njen sodnik.

In grof je še enkrat obstal pred Safio, okrog katere so plesali spomini na njegovo preteklost, predno jo je zdramil iz omedlevice in zaslišal. Zrl je na onemogočno nepremično žensko in zadrl je videč, da je rdečica izginila z njenih lic in ustnic, da je mrtvaško blede in da se je njeno divno telo naenkrat izpremenilo v kip.

— Spite, Safia? — je vprašal z glasom, ki bi bil zapeljal Evo.

Grofica je odprla oči in skozi njene dolge, obkrojene trepalnice se je zasvetil sladek, nebeški žarek. Tako gleda ptica lovca, ki drži v rokah njeno okrvavljeno perje, srna, ki zna plakati, sprejme tako zmagovalca, predno jo ubije. Safia je dobro vedela, da ima ta mož grozno, peklenko moč. Njen raj je bil uničen, zdaj se je pogrezala v pekel.

— Vi tu! — je vzkliknila vsa iz sebe. — Katero prokleto morje je vas vrglo v Benetke?

— Žaltev, Safia, kruti, nezasluženi očitki, o tega se nisem nadejal. Mož, ki ste ga iskali v tej krajini, ni grof Cagliostro, marveč markiz de Saluces.

— Da, markiz, — je odgovorila in vstala. — Markiz, moj spremljevalec, moj zaščitnik. Kaj ste storili z njim?

— Markiz je na varnem, — je odgovoril Cagliostro ironično. — Najinega pogovora ne bo mogel motiti. Govoriva raje o vas, Safia, o vas, golobica moja. Naključje je hotelo, da sem zmova vaš gospodar. Nocojšnji vihar ni noči se moram zahvaliti, da se zopet lahko imenujem Cagliostro.

— Cagliostro! — je ponovila zaničljivo. — Kaj niste tisti, ki spravi žensko k sebi z eno besedo, ki kali njen mir in hoče uničiti njeno srečo?

— Bog varuj, madame, — je odgovoril grof in jo poželjivo pogledal. — Nočem izpreminjati toka vaše nove usode. Mar niste ljubica vladarja beneške republike. Mar se najine vloge niso izpremenile. Safia? Pred petnajstimi leti ste se morali pokoriti moji nadvladi, bila ste moja podložnica in ljubica obenem, dokler ni prestopil praga moje hiše ta odlični Italijan, ki vas ljubi in ki mi je ugrabil največji zaklad.

— O, ne govorite tako o možu, ki je zoperstavil vaši samotni pravici do mene pravico plemenitosti in poguma. — Plemenitost in pogum, to so prazne besede, Safia. Bila ste moja in on je vas ugrabil.

— Mene ugrabil vam! Vam, lopotu Cagliostro! Kakšno pravico ste pa imeli do mene, gospod grof? — je vprašala Safia osorno in samozvestno. — Kaj nisem postala svobodna, ko sem stopila na francoska tla? Tu nisem več v Drinopolju, marveč v Benetkah.

Cigliostro se je tako strupeno zarežal, da e grofici zastala kri v žilah. — Benetke! — je odgovoril. — Benetke! Pomislite vas in smilite se mi, ker verujete v Benetke kot v svoje zavetišče.

— Toda tu vladam jaz, jaz sem tu vladarica, — je odgovorila ponosno. — Še nocoj vas lahko dam zapreti.

— Ničesar ne morete proti njemu, ki more vse, — je odgovoril grof in jo pomilovalno pogledal. — Od vas je odvisno, kaj storim z vami. Če se mi uklonite, bo vse dobro, če ne... Zdaj ste v mojih rokah, kakor ste bili nekoč. Moja ste, zapomnite si to!

Senzacionalen proces v Berlinu

Morilka Antonyjeva pred berlinsko poroto. — Ljubavno razmerje uslužbenke s šefom vzrok tragedije.

Ves Berlin govori od srede o senzacionalnem procesu proti kontoristični Erni Antonyjevi, ki je letos v marcu z nožem zabodla vajenka Schüllerjevo. Zanimanje za porotno obravnavo je ogromno. Ze prvi dan je bil naval na porotno dvorano tako velik, da so morali mobilizirati vse jetniške paznike, da so za silo vzdrževali red. Najbolj se zanimajo za proces ženske, ki so za take porotne obravnave sploh najbolj navdušene. Pred sodno palačo so se mnoge ženske do krvi zlasale in preteple, ker niso mogle dobiti vstopnice.

Obtoženka je simpatična, vitka blondinka. Na zatožni klopi sedi v elegantnem kožuhu. Ko so jo privedli v porotno dvorano, se je od razburjenja stresla. Sodnik jo je pozval, naj odloži kožuh, pa je odgovorila, da jo zebe, dasi je bilo v porotni dvorani zelo vroče. Ko je začela opisovati svoje življenje, je zavladala v dvorani grobna tišina. Obtoženka je hči uradnika in že od 16. leta se je morala sama preživljati. Zadnje čase je imela 134 zlatih mark mesečne plače in od tega je morala dajati roditeljem 40 mark. Kar ji je ostalo, je porabila za obleke in vzdrževanje svojih prijateljev.

Obtoženka je brez obotavljanja priznala, da je imela ljubavno razmerje s svojim šefom. Prvotno je mislila, da nihče ne ve, da se imata s šefom rada, kmalu se je pa prepričala, da bi vedela vajenka Schüllerjeva marsikaj povedati o njenem intimnem razmerju s šefom. Schüllerjeva je bila nekoč v stranski sobi in videla je, kako je obtoženka poljubljala šefa. Antonyjeva je bila zaposlena pri tvrdki Becher štiri leta. Bila je edina uradnica. Ko je Schüllerjeva odkrila njeno ljubavno razmerje, ji je zagrozila, da informira o vsem šefovo ženo. Iz strahu pred javnim škandalom je obtoženka Schüllerjevo kupovala, dajala ji je denar in kupovala obleke.

Na predsednikovo vprašanje je obtoženka odkrito priznala, da ni imela ljubavnega razmerja samo s šefom, marveč tudi z drugimi gospodi. Imela je tudi ljubčka, ki ga je morala vzdrževati in zato je poneverila iz blagajne 122 mark, ki jih je pa pozneje vrnila. Zdravniki so obtoženko pregledali in ugotovili, da so neprestane grožnje vajenke Schüllerjeve tako vplivale na njo, da je izvršila svoje dejanje pod vplivom kroničnega afekta. Schüllerjevo je umorila v hipu, ko ji je ta znova zagrozila, da informira o njenem ljubavnem razmerju šefovo ženo.

Obtoženka je pripovedovala, kako je prišlo do umora. Schüllerjeva jo je prosila, naj ji pomaga popraviti pisar-

no, ko so bile uradne ure že končane. Obtoženka je pospravljala in Schüllerjeva je našla v predalčku pisalne mize nož, ki ga je položila na mizo, češ, ta nož je treba spraviti. Pospravljanje je trajalo dolgo in obtoženka ni hotela iti domov, kar je dalo Schüllerjevi povod, da ji je začela znova groziti, češ, da ima razmerje tudi s šefovim sinom. — Vsa razjarjena je pograbila obtoženka nož, ugasnila luč, planila na Schüllerjevo in jo umorila.

Med obravnavo se je zgodilo nekaj izrednega. Nekemu porotniku se je namreč odmaknil um in obravnavo so morali odgoditi, da izžrebajo novega porotnika.

„Krasin“ v Leningradu

V soboto se je ruski ledolomilec „Krasin“, ki je rešil del ponesrečene Nobileve ekspedicije, vrnil v leningradsko pristanišče. Spremljalo ga je več letal ter bojnih in trgovskih ladij. Junaško posadko so navdušeno sprejeli. Na obali so bili zbrani zastopniki vlade, številni predstavniki inozemstva in poslanci tujih držav. Nepregledna množica prebivalstva je prirejala posadki navdušene ovacije.

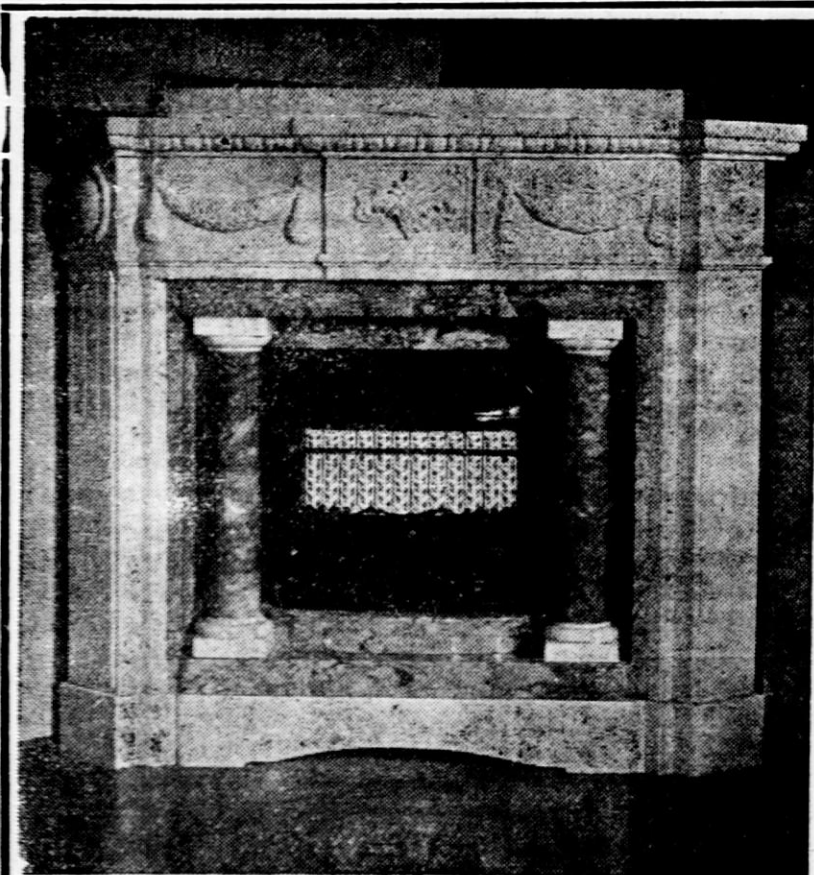
Povratak „Krasina“ je bil triumfalen. Naproti mu je odplulo šest torpedov, ki so oddale častno salvo, nad „Krasinom“ pa so neprestano krožila vojna letala. Ko je Krasin plul mimo trdnjave Kronstadt, so zagrmeli vsi trdnjaviški topovi v pozdrav. Med špirom na stotine okrašenih ladij in parnikov, med tuljenjem sirev in viharji mi vzklikali navdušene množice je „Krasin“ pristal v leningradskem pristanišču.

Vodja ruske rešilne ekspedicije kapitan Samojlovič je izjavil novinarjem, da je bila „Krasinova“ ekspedicija zelo posrečena in da je dosegla lepe uspehe. Posrečilo se ji je preiskati polarne kraje poleti in jeseni ko je bilo tam že 11 stopinj pod ničlo. Na Spitzbergih in v franc. Jozefovi deželi je ekspedicija zbrala obširno geološko gradivo, o čemur bo še objavil podrobno poročilo. Po mnenju profesorja Samojloviča je „Krasinova“ ekspedicija pokazala, da v bodoče nikakor ne kaže pošiljati letantskih ekspedicij v polarne kraje (misli se seveda Nobila).

Pri vojakih.

— Že zopet si prišel prepozno v vojašnico. Saj si vendar trdil, da imaš smisel za disciplino in red že v krvi.

— Da, toda zvečer sem padel na nos in izgubil sem mnogo krvi.

Na novejši kamini za saloni

Ustanovljeno 1860

Kamnoseška industrija

ALOJZIJ VODNIK

LJUBLJANA

poleg gl. kolodvora.

Cerkvena umetna dela
altari, oltarice, obhajilne mize itd

Marmornate plošče
za mobilije, elektromonterje, strojarje, trgovske puice, mesnice, ko palnice, stopnišča in veže v vseh barvah

Nagrobni spomeniki,
mavzoleji, rodbinske grobnice, ka pele.

Marmornati kamini
za salone in elegantna stanovanja

Kamenit tisk za kuhinje

Snežne čevlje in galoše
dajte pravočasno v po-
pravilo tvrdki

M. TREBAR,
Ljubljana,
Sv. Petra cesta šte. 6

Slike za legitimacije

izdeluje najhitreje fotograf Hugon
Hibber, Ljubljana, Sv. Petra cesta
št. 25. 89/T

L. Mikuš

Ljubljana,

Mestni trg 12

priljubljen svetel

in zdravilni

in zdravilni

popravila se izvršujejo točno in solidno.

prenavlja čisti in osve-
žuje kri izboljša slabo
prehajanje, slabotno delo-
vanje črevesja, napitova-
vanje, obolenja mokračne
kislone, jeter, žolca in
žolčnih kamen. Vzpuhuje
apetit in izboljša učni-
kuje pri arteriosklerozi
— „PLANINKA“ — čaji
pristeni v plombiranih pa-
ketih po Din 20 — s pa-
pisom proizvajalca:
LEKARNA BANOVEC
Ljubljana Kongresni trg
Dobi se v vseh lekarnah

Angleške ure

MISS FARLER, Dvofakova ul.
3/III. Pojasnila od 1.—3. 1822

Stanovanje

2 sob, kuhinje, kopalnice in vseh
prilik z balkonom in nekaj vr-
ta se odda takoj. Naslov v upra-
vi lista. 1830

Mlajša prodajalka

išče službo v manufakturni trgo-
vin, zmožna tudi v šivanju. Na-
stopi lahko 15. oktobra. Ponudbe
na upravo lista pod »Prodajal-
ka«/1806. 1806

Dekle

staro 16 let, močno in pridno, se
želi učiti v trgovini, da bi imela
stanovanje in hrano v hiši. Nastopi
lahko takoj. Ponudbe na upravo
»Slov. Naroda« pod »Trgovina
1833«.

Anton Boc

kemična oravnica in barvanje
se je preselila
v Šečenburgovo ul. 4
(dvorisče)

Stanovanje

1 do 2 sob s kuhinjo in pritlični-
mi iše mirna stran (3 osebe) v
novi ali stari hiši. Ponudbe na
upravo lista pod »Stanovanje 1832«

Prazno sobo

s souporabo kuhinje iše vdova z
eno hčerko. Ponudbe na upravo li-
sta pod »Prazna soba 1834«.

K mag. št. 17341 — ref. IX.

Odlični šlezjski

premogi

in kokos, promptno iz skladišča,
ter trboveljski premog dobavlja
Čebin, Woltova 1. Tel. 2756. 92-T

Soba s hrano

oddam takoj dlužno nižjih kol. Po-
nude na upravo »Slov. Naroda«
pod »Oskrba 650 — 1634«.

Razpis.

Mestna občina ljubljanska razpisuje

**dobavo železne ograde
za stopnišče in balkon**

v bivši Nušakovi vojašnici.

Potrebni ofertalni pripomočki se dobe pri
nestem gradbenem uradu. Ponudbe je vložiti
pri imenovanem uradu dne 11. oktobra 1928 do
11. ure dopoldne

Mestni magistrat v Ljubljani

dne 6. oktobra 1928.

Potrti javljamo, da je danes preminul naš ljubljani,
dobri stric in brat, gospod

Ferdinand Sever

trgovski zastopnik

Pogreb predragega bo v torek, dne 9. oktobra ob 2.
uri iz mrtvaške veže Splošne bolnice do mestne meje,
odkoder se truplo prepelje na pokopališče v Novo mesto,
kjer se položi ob 5. uri k večnemu počitku.

Dobra-Ljubljana, 7. oktobra 1928.

Žalujejo ostali.